

WHISTLEBLOWING

Bakalářská práce

České vysoké učení technické

MASARYKŮV ÚSTAV
VYŠŠÍCH STUDIÍ
ČVUT V PRAZE

Autorka: Kateřina Gerychová
Studijní program: Ekonomika a management
Studijní obor: Personální management v průmyslových podnicích
Vedoucí práce: JUDr. Irena Pourová
Pracoviště: Oddělení veřejné správy a regionálních studií
Akademický rok: 2016/2017

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá fenoménem whistleblowingu jako vysoce aktuálním tématem v České republice, přičemž problematiku zkoumá ze dvou hlavních aspektů. Prvním je existující a připravovaná právní úprava ochrany oznamovatelů v České republice, druhým je whistleblowing v kontextu obchodních společností a jeho využití v rámci corporate compliance jako efektivního prostředku pro odhalování nežádoucích praktik a udržování etického prostředí v obchodních společnostech.

Abstract

This Bachelor's thesis deals with the phenomenon of whistleblowing as a current topic in the Czech Republic and analyses the issue from two main aspects. Firstly, the thesis examines the existing and future legislation concerning the protection of whistleblowers in the Czech Republic. Secondly, it analyses whistleblowing in the context of commercial companies and its use in the corporate compliance as an effective tool for disclosure of wrongful conduct and maintaining the ethical environment in companies.

Pojem

Whistleblowing, téma v české společnosti ne příliš známé, ale v posledních několika letech velice aktuální a postupně vstupuje stále více ve všeobecnou povědomost.

Pojem vznikl z anglického slovního spojení „to blow the whistle“, tedy doslova zapískat na píšťalku. Výraz má evokovat představu varovné píšťalky, která reaguje a upozorňuje na určitou nežádoucí činnost.

Jde o **proces oznámení nežádoucího závadného jednání na pracovišti pracovníkem organizace nebo jinou osobou další osobě nebo orgánu**, který je dostatečně kompetentní oznámenou informací prověřit a případně uskutečnit příslušné kroky k napravení situace. Pod „nežádoucím“ či „závadným“ si lze představit **jednání neetické, nemorální, nelegální, neregulérní nebo nebezpečné**.

Připravovaná právní úprava whistleblowingu v ČR

V českém prostředí existují tendence směřující k přijetí komplexní úpravy whistleblowingu, především na základě tlaku mezinárodního společenství v rámci celosvětového boje proti korupci a také nátlaku ze strany nevládních organizací.

Od roku 2011 už bylo předloženo několik návrhů, zatím žádný však nebyl natolik úspěšný, aby zdárně prošel celým legislativním procesem a nabyl účinnosti.

Aktuálně by se měla Poslanecká sněmovna zabývat dvěma návrhy:

- *Návrh zákona o ochraně oznamovatelů trestných činů před neoprávněným postihem ze strany zaměstnavatele*
- *Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s ochranou oznamovatelů podezření na protiprávní jednání*

Whistleblowing a obchodní společnosti

Existuje mnoho důvodů, proč se moderním obchodním společnostem vyplatí interními předpisy upravit problematiku whistleblowingu v rámci corporate compliance a využívat jeho potenciál. Ve stručnosti to může přinést třeba tyto výhody:

- Zisk konkurenční výhody plynoucí ze snahy jednat eticky
- Prevence; předcházení vzniku nežádoucích praktik
- Pokud k nim však dojde, takové interní nástroje jsou:
 - Prostředkem pro odhalování nejen protiprávních jednání
 - Prostředkem pro jejich řešení
 - Prostředkem předcházení vzniku deliktů a civilní odpovědnosti právnické osoby
 - Možností vyvinění právnické osoby z trestní odpovědnosti
 - Polehčující okolností v případě posuzování spáchaného deliktu

Závěr

Cílem práce bylo na základě deskripce a komparace teoretických poznatků o interních mechanismech v obchodních společnostech vytvořit takový postup vnitřního řešení problému, který se jeví jako nejvhodnější. Ukázalo se, že možností se nabízí poměrně široká škála, nicméně jde vždy v podstatě o velice podobné nástroje v různých modifikacích a záleží tak na možnostech dané společnosti a její organizační struktuře, které se rozhodne využít.

Ve zjednodušené formě se jedná o schéma, které zahrnuje stanovení pravidel, jejich předání adresátům, kontrolu dodržování pravidel, stanovení postupu při jejich nedodržování, a především tedy zahrnutí whistleblowingu se všemi jeho náležitostmi.